

การมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด
: ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง

ร้อยตำรวจโทหญิง เกตุแก้ว รักษาชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2542
ISBN 974-334-020-3
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SELF CONCEPT OF YOUTH DRUG USERS
: A CASE STUDY OF THE CENTRAL OBSERVATION AND PROTECTION CENTER

Police Lieutenant Ketkaew Raksachart

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Sociology
Department of Sociology and Anthropology
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 1999
ISBN 974-334-020-3

เหตุแก้ว รักษาชาติ, ร้อยตำรวจโท (หญิง) : การมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด
 : ศึกษารณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง (SELF CONCEPT OF
 YOUTH DRUG USERS : A CASE STUDY OF THE CENTRAL OBSERVATION
 AND PROTECTION CENTER) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์จตุรรัตน์ เอื้ออำนวย, 197 หน้า
 ISBN 974-334-020-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมองตนเองที่มีผลต่อปัญหา ยาเสพติด ข้อมูลในการวิจัยเก็บรวบรวมจากเยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติดจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 200 ราย และโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกจำนวน 10 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test ซึ่งทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างเยาวชนชายและเยาวชนหญิงที่ติดยาเสพติดที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบครั้งนี้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้ คือ

1. เยาวชนที่มีการศึกษาสูงมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำ โดยที่เยาวชนที่มีการศึกษาต่ำมีการมองตนเองด้านร่างกายสูงกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เยาวชนที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดต่ำกว่า 2 ปี มีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดสูงกว่า 2 ปี โดยที่เยาวชนที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดต่ำมีการมองตนเองในด้านร่างกาย ด้านส่วนตัว ด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติดสูงกว่าเยาวชนที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เยาวชนที่กระทำผิดครั้งแรกมีการมองตนเองแตกต่างจากเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ โดยที่เยาวชนที่กระทำผิดครั้งแรกมีการมองตนเองสูงกว่าเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
 สาขาวิชา สังคมวิทยา
 ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต/ศก. นก. ใหญ่ กิ่ง รักษชาติ.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4181106424 : MAJOR SOCIOLOGY

KEY WORD : SELF CONCEPT / YOUTH / DRUG

KETKAEW RAKSACHART , POLICE LIEUTENANT : SELF CONCEPT OF YOUTH
DRUG USERS : A CASE STUDY OF THE CENTRAL OBSERVATION AND
PROTECTION CENTER. THESIS ADVISOR : LECTURER JUTHARAT UA-AMNOEY,
197 pp. ISBN 974-334-020-3

The purposes of this research are to study the self concept of drug users and to bring the results to be guideline in solving this problem of the juvenile delinquency. Interview questionnaires were used to collect data of 200 cases from the youth drug users in the Central Observation and Protection Center and used In-depth Interview for 10 cases. The statistical tools used in analyzing the data are percentage, arithmetic average, standard deviation and t-test with the significant level at 0.05.

The results of research found that the relationship between different variables of the sample group and their self concept scores are different in statistical significance as follows :-

1. Youth , who has lower education level got higher self concept scores about his body more than one who has higher education level.
2. Youth , who got experience in using drug less than 2 years got self concept scores about his body, personal life, society and drug addict appearance much more than one who got experience in drug user more than 2 years.
3. The first offence youth got self concept scores higher than the recidivism got.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต *Pol Lt. Ketkew Raksachart*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Jutharat Ua-Amnoey*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จด้วยดี ด้วยความกรุณาของคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนเป็นที่เรียบร้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ซึ่งได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้เอาใจใส่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความก้าวหน้า รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ ด้วยความอดทนและเสียสละเป็นอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เป็นผู้ให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางการวิจัย โดยเฉพาะระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้อง และรองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ และสละเวลาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา อันทรงเกียรติที่นอกจากจะเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัยแล้ว ยังให้การสนับสนุนเงินทุนอุดหนุนเพื่อการศึกษาแก่ผู้วิจัยอีกจำนวนหนึ่งด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านพลตำรวจตรี พีระ พุ่มพิเชษฐ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และสั่งสอน ผู้วิจัยในสิ่งที่ดีงาม ทั้งในด้านการงาน การศึกษา และการประพฤติปฏิบัติตนโดยทั่วไป ตลอดทั้งให้การสนับสนุน และส่งเสริม ให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับปริญญาโท นับตั้งแต่เริ่มต้นให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ ทั้งเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยในการศึกษา ตลอดจนการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พี่ๆ น้องๆ และ เพื่อนๆ ตลอดจนผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้วิจัยทุกท่าน ที่ได้เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะน้องสุนทร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและความสะดวกบางประการแก่ผู้วิจัยในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี

ทำนุผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในพระคุณของคุณแม่บุญมาลี และคุณพ่อทองใบ รักษาชาติ ที่ได้ให้ชีวิต ให้ความรัก ความอบอุ่น ทั้งคอยขัดเกลาและอบรมสั่งสอนผู้วิจัยในสิ่งที่ดีงาม ตลอดจนเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีแรงใจในการศึกษาเล่าเรียนและการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จการศึกษาด้วยดีมาโดยตลอด

ความสำเร็จและคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ท่านผู้มีพระคุณทุกท่านดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น

ร้อยตำรวจโทหญิง เกตุแก้ว รักษาชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. ทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการมองตนเอง.....	8
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด.....	40
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	62
สมมติฐานในการวิจัย.....	63
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	63
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	67
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	67
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
การทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัด.....	72
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิจัย.....	78
ข้อมูลปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง.....	78
ข้อมูลปัจจัยทางครอบครัวและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง.....	79
ข้อมูลประวัติการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่าง.....	84
ข้อมูลเกี่ยวกับการมองเห็นตนเองของกลุ่มตัวอย่าง.....	88
ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนที่ติดยาเสพติด : การสัมภาษณ์เจาะลึก.....	104
5. การพิสูจน์สมมติฐานและอภิปรายผลการวิจัย.....	118
การพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัย.....	118
การอภิปรายผลการวิจัย.....	135
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	172
สรุปผลการวิจัย.....	172
ปัญหาที่พบในการวิจัย.....	174
ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ.....	176
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ.....	176
รายการอ้างอิง.....	178
ภาคผนวก.....	184
ประวัติผู้วิจัย.....	197

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	แสดงสถิติคดีอาญาสูงสุด 4 อันดับ ที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว ระหว่างปี พ.ศ.2536-2539.....	2
2.	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของแบบวัดการมองตนเอง.....	73
3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยภูมิหลัง	79
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยทางครอบครัวและสังคม.....	81
5	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามประวัติการกระทำผิด.....	85
6	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามการมองตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านร่างกาย.....	89
7.	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามการมองตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านส่วนตัว.....	91
8.	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามการมองตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านครอบครัว.....	94
9.	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามการมองตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านสังคม.....	96
10.	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามการมองตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติด....	100
11.	แสดงค่าเฉลี่ยของการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำแนกตามองค์ประกอบการมองตนเองในแต่ละด้าน.....	103
12.	แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่มีเพศต่างกัน.....	119
13.	แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่มีช่วงอายุต่างกัน.....	121
14.	แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่มีการศึกษาต่างกัน.....	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15. แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสต่างกัน.....	125
16. แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด ต่างกัน.....	127
17. แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่คบเพื่อนซึ่งมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่ต่างกัน.....	129
18. แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่มีระยะเวลาในการเสพยาเสพติดต่างกัน.....	131
19. แสดงผลการเปรียบเทียบการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ที่มีจำนวนครั้งที่กระทำผิดที่ต่างกัน.....	133
20. แสดงผลสรุปสมมติฐานที่ตั้งไว้.....	134